

Posudek vedoucího bakalářské práce Barbory Poštové
Chyba a její využití ve výuce češtiny neslyšících

Barbora Poštová se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku práce s chybou ve výuce cizího jazyka. Touto problematikou se ve vztahu k neslyšícím doposud nikdo nezabýval. Jedná se o téma, které je pro výuku cizích jazyků (a nejen jich) klíčové. Chyba je běžným, přirozeným projevem v procesu učení, je užitečnou součástí řešení problémů a zároveň může být zdrojem nových poznatků.

Práce je přehledně koncipována a členěna. V úvodní kapitole diplomantka formuluje cíle práce – vymezení chyby a jejích typů, přehled nejčastějších kategorií chyb českých neslyšících v psané češtině, popis práce s chybou z pohledu učitele a teoretické informace získané z odborné literatury ověřuje při dotazníkovém šetření mezi učiteli na školách pro neslyšící, jehož cílem bylo zjistit, jakým způsobem učitelé chybu vnímají a jak s chybami svých žáků pracují. Ve 2. kapitole se stručně věnuje přehledu odborné literatury o českém jazyce pro neslyšící.

Teoretická východiska práce představují kapitoly 3. a 4. Autorka v nich prokazuje, že shromáždila dostupné (především české) materiály týkající se dané problematiky, umí s nimi pracovat a na jejich základě sestavit odborný text se všemi jeho náležitostmi. Ve zmíněných kapitolách se zaměřuje na vymezení chyby, typy chyb a typické chyby českých neslyšících a podrobně pak na práci s chybou – jednotlivé fáze práce s chybou, příčiny chyb a možnosti korekce chyb. Může diplomantka uvést příklad z psané češtiny neslyšících, ve kterém se projeví překlad z cílového jazyka do výchozího jazyka, jak uvádí Hasyim (2002, s. 47; v práci na s. 8).

Vlastním textům neslyšících žáků a jejich analýze je v práci věnovaná jen velmi stručná kapitola (3.4), ve které diplomantka nijak neřeší úkol uvedený v zadání práce, pozorovat texty žáků v delším časovém úseku při systematické práci s chybou. Prosím o vysvětlení, proč tomu tak je? Této kapitole by nepochybně prospěla větší pozornost, hlubší analýza a usouvztažnění s teoretickými východisky. Jistě by bylo vhodné i zmínit, za jakých okolností texty vznikly. Zda měli žáci převyprávět shlédnutý příběh v českém znakovém jazyce, získané informace z výuky apod. Otázka k této kapitole se vztahuje k anglickému rozlišení „error“ x „mistake“ (s. 11). Nebyl by vzhledem k vysvětlení tohoto rozlišení a k povaze chyb českých neslyšících v psané češtině vhodnější anglický překlad práce s termínem error? Prosím o vysvětlení formulací (s. 19): „Nedostatečné uchopení je výsledkem žákovy činnosti a je tedy na žákovi samotném, aby se daný jev, cíl či objekt výuky doučil.“ Tato formulace je doplněna poznámkou pod čarou (č. 13): „Bohužel na školách pro neslyšící asi časté. Učitel jev vysvětlit, nicméně žák nepochopil. Ale ne však mnohdy chybou žáka.“ Jestliže nepochopení není zaviněnou žákem, proč se má tedy sám něco doučovat?

Praktickou část práce představuje 5. kapitola věnovaná dotazníkovému šetření mezi učiteli neslyšících žáků a studentů. Diplomantka jasně definuje cíl a postup tohoto šetření a zmiňuje i jeho problematické aspekty. Uvádí získané odpovědi, konfrontuje je se získanými poznatky z odborné literatury a snaží se i o shrnutí odpovědí. Vhodné by bylo, kdyby diplomantka doplnila poznatky z vlastních hospitací reálné výuky na školách. Lze v souvislosti s výsledky dotazníkového šetření říci, zda se liší zkušenosti a postupy při práci s chybou u učitelů ze základních škol, ze středních škol a učitelů působících na vysokých školách, které do svého výzkumu také zahrnula? Zajímavé by bylo, pokud by diplomantka zaznamenala tendence, preference při práci s chybou s ohledem na komunikační metodu při výuce. Lze nějak zobecnit a reflektovat praktické ukázky oprav učitelů předložených v 10.

úkolu dotazníku? Byly by vždy opravy žákovi srozumitelné a zvládl by si podle nich chybu sám správně opravit?

Práci uzavírá 6. kapitola věnovaná postupu práce s chybou, který je sestaven na základě informací získaných z odborné literatury a z dotazníkového šetření a který může být podnětný pro budoucí učitele neslyšících žáků a studentů. Zajímavé by bylo doplnit doporučení o ukázky práce s chybou i v nejvyšší jazykové rovině – v rovině stylistické. Může diplomantka říci na základě své praxe a s ohledem na texty, které získala, jak jsou žáci a studenti úspěšní ve cvičeních, ve kterých mají sami hledat chyby v textu (cvičení na s. 62 pod bodem 7.)?

Formálně je práce dobře zpracovaná. Výklad je srozumitelný. Některým částem by však prospěla větší propracovanost. Diplomantka důsledně uvádí prameny, ze kterých čerpá. Lze v nich však najít drobné nedostatky – např. v textu chybí rok u titulu Janíkové (s. 16), v seznamu použité literatury chybí titul Hnátková, Jelínek, Petkevič (2011) (s. 17), v textu se objevuje hojně citace ze Skalkové (2007), v seznamu použité literatury je však uveden titul z roku 1999, který v práci využitý nebyl. V seznamu použité literatury je i další titul, které použitý nebyl – Lightbown, Spada (1999). V textu se bohužel také vyskytují překlepy (např. s. 5, 9, 18), ojediněle gramatické chyby (s. 14) a typografické nedostatky (např. s. 8, 10, 11). Tyto nedostatky bylo jistě možné odstranit.

Závěrem: Bakalářská práce Barbory Poštové *Chyba a její využití ve výuce češtiny neslyšících* splňuje požadavky kladené na bakalářské práce v oboru čeština v komunikaci neslyšících a může být podkladem k obhajobě. Práci a získané dotazníky bude možné využít k dalším, hlubším výzkumům v této problematice.

5. 2. 2012

Mgr. Barbora Kosinová

Návrh hodnocení: dobře